

**แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลง
ประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก****
**Guideline for Higher Education Reform in Corresponding to ASEAN Community
Agreement and World Higher Education Trends****

รุ่งนภา ตังจิตรเจริญกุล*
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Rungnapa Tangchitcharoenkhul*
Graduate School, Suan Dusit University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก 2) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกด้วยการวิเคราะห์ทางกรอบข้อมูล และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการสังเคราะห์กรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกจากการสังเคราะห์เอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศ จำนวน 88 ฉบับ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 50 คน จาก 5 กลุ่ม (กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และกลุ่มศิษย์เก่า) และจากผู้เชี่ยวชาญ 7 คน พบว่า กรอบตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก (คุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา โอกาสทางการศึกษา ประสิทธิภาพทางการศึกษา ความเป็นสากล การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา) สำหรับการตรวจสอบคุณภาพกรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า มีความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ จากการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน และจากการสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 200 คน 2) ผลการศึกษาแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกด้วยการวิเคราะห์ทาง

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: atrungnapa@yahoo.com

Guideline for Higher Education Reform in Corresponding to ASEAN Community
Agreement and World Higher Education Trends

**งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กรอบข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสีย 5 กลุ่ม จำนวน 1,800 คน พบว่า สถาบันการศึกษาต้องวางนโยบายในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาโอกาสทางการศึกษา ประสิทธิภาพทางการศึกษา ความเป็นสากล การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการมีส่วนร่วมทางการศึกษาโดยแต่ละสถาบันการศึกษาต้องปรับปรุงเพิ่ม 3-5 องค์ประกอบ (7.64-67.44%) และ 3) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และ วุฒิการศึกษาของอาจารย์

คำสำคัญ: การปฏิรูปการศึกษา อุดมศึกษา ข้อตกลงประชาคมอาเซียน แนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก

Abstract

The purposes of this research were 1) to study and formulate the conceptual framework pertaining to indicators for higher education reform in corresponding to ASEAN community agreement and world higher education Trends, 2) to study guidelines for higher education reform in corresponding to ASEAN community agreement and world higher education Trends and 3) to study factors affecting higher education reform in corresponding to ASEAN community agreement and world Higher education trends. The research found that 1) The synthesis results found that conceptual framework pertaining to indicators for higher education reform in corresponding to ASEAN community agreement and world higher education Trends were 6 components (quality of education and educational institutions, educational opportunities, educational efficiency, universality, producing graduates to meet the needs of the labor market and educational participation). They were synthesized by eighty eight related literatures were reviewed and 50 persons of 5 groups of stakeholders (students, faculty members, administrators, employers and alumni) and 7 experts were interviewed. The 7 experts and 200 stakeholders helped verifying the content validity, appropriateness, feasibility and utility. 2) The guidelines for higher education reform in corresponding to ASEAN community agreement and world higher education Trends results using Data Envelopment Analysis collected from 1,800 of 5 groups of stakeholders (students, faculty members, administrators, employers and alumni) found that education institutes ought to increase quality of education and educational institutions, educational opportunities, educational efficiency, universality, producing

graduates to meet the needs of the labor market and educational participation, 3-5 components by either increasing (7.64– 67.44%). 3) The study of factors affecting higher education reform in corresponding to ASEAN community agreement and world Higher education trends results indicated that administrator leadership and education level of faculty members affected on higher education reform in corresponding to ASEAN community agreement and world higher education Trends.

Keywords: Education Reform, Higher Education, ASEAN Community Agreement, World Higher Education Trends

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียน การดำเนินงานจะสำเร็จได้ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะต้องมีการประเมินติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อที่จะได้ทราบว่า สถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการตามแนวการปฏิรูปการศึกษาไปถึงขั้นตอนใด ทางสถาบันการศึกษาต้องการความช่วยเหลือในด้านใด สำหรับเป็นแนวทางให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

งานวิจัยครั้งนี้สนใจที่จะศึกษาสถาบันอุดมศึกษาทั้งที่ดำเนินการตามแนวการปฏิรูปการศึกษา รอบทศวรรษที่สองแล้วและยังไม่ได้ดำเนินการ ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบว่ามีสภาพการดำเนินการอย่างไร สำหรับแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองการดำเนินการวิจัยอาจแตกต่างไปจากการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษแรก เพราะแนวโน้มการจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลงและประเทศต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก อันได้แก่ 1) การเร่งรัดพัฒนาการวิจัยและสร้างสรรค์ขององค์ความรู้ใหม่ในการวิจัย เป็นการวิจัยที่เป็นเชิงวิชาการที่สามารถประยุกต์ใช้กับภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างทันทั่วทั้งที่สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาศักยภาพร่วมกับภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม 2) ความร่วมมือรวมพลังระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม (University Industry Collaboration: UIC) ซึ่งมีมานานแล้วตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมา แต่จะมีในลักษณะของการที่สถาบันอุดมศึกษาส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการ แต่ในปัจจุบันได้มีแนวคิดใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยมีความร่วมมือ 3 ด้าน คือ 2.1) การจัดหลักสูตรพิเศษเฉพาะเพื่อพัฒนาองค์กรธุรกิจโดยตรง 2.2) ความร่วมมือในการผลิตบัณฑิตโดยการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกขององค์กรธุรกิจเป็นสถานปฏิบัติการให้บัณฑิตมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 2.3) ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์/สถาบันที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาภาคอุตสาหกรรม เพื่อนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการผลิตให้เกิดประโยชน์ เช่น โครงการความเป็นหุ้นส่วนระหว่าง Florida Atlantic University กับ IBM และ Motorola (Mead, 1996) ความร่วมมือรวมพลังระหว่าง

Intel กับ UC Berkeley, University of Washington, Carnegie Mellon University และ Cambridge University ในรูปของ Intel Research Network of University labs. (Mulder, 2004) Valley of Virginia Partnership for Education (VVPE) (Noftsinger, 2002) สถาบันเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์กับร้านสะดวกซื้อ seven-eleven เป็นต้น 3) ความต้องการของประเทศที่จะพัฒนาตามวงจรพัฒนาคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ใช้ระบบประเมินตนเองควบคู่กับการประเมินภายนอกที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาพัฒนาเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ในทางปฏิบัติจะมีปัญหาค่อนข้างมาก และ 4) ด้านความต้องการกำลังคนในระดับสูงเพิ่มขึ้น เพราะระดับการศึกษาปริญญาตรีและอาชีวศึกษามารับช่วงต่อทำให้ความต้องการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกปรับตัวสูงขึ้น เพื่อที่จะทำให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้นทำให้ต้องมีการเอาใจใส่ดูแล กำกับติดตาม และวางแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่การที่จะดำเนินการได้จะต้องมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ (Indicators) เพราะนักประเมินต้องพัฒนาตัวบ่งชี้และมาตรฐานการประเมินเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมิน ทั้งนี้ตัวบ่งชี้สามารถใช้ในการตรวจสอบตามกรอบเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองของสถาบันอุดมศึกษาและแนวทางการดำเนินงานและการกำกับดูแลการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เหมาะสมกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกใน 4 ด้านเพื่อใช้ในการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษา และเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาตามการดำเนินการตามการปฏิรูปการศึกษา ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ขนาดของสถาบันอุดมศึกษา และบริบทของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองให้ได้ผลที่สอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มของโลก 4 ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกำหนดกรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก
2. เพื่อศึกษาแนวการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกด้วยการวิเคราะห์วงรอบข้อมูล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย การวิเคราะห์ห้วงกรอบข้อมูล (Data Envelopment Analysis) เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาและการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยวิธีการเลือกแตกต่างกัน ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันอุดมศึกษาได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจากการเลือกแต่ละ 10 คน จำนวน 10 แห่ง รวม 100 คน โดยกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มผู้ใช้นบัณฑิตสถานศึกษาสถาบันอุดมศึกษาใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายกลุ่มละ 20 คน จำนวน 10 แห่ง รวม 200 คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มผู้ใช้นบัณฑิตได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายกลุ่มละ 50 คน จำนวน 10 แห่ง รวม 500 คน รวมทั้งสิ้น 800 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณและเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบประเมินการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด และส่วนที่ 2 ความคิดเห็นตามตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก ซึ่งเป็นข้อคำถามในลักษณะการประมาณค่าระดับการปฏิบัติ 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อย และแบบบันทึกเอกสาร และเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ในการประเมินการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทั้งหมด ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มที่ 2 กลุ่มอาจารย์ กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักศึกษา กลุ่มที่ 4 กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มที่ 5 กลุ่มผู้ใช้นบัณฑิต และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณและเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการบริหารระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปี 2) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท 3) มีประสบการณ์ในการทำงานหรือเป็นอาจารย์ด้านอุดมศึกษาที่สนใจด้านการปฏิรูป การศึกษาหรือการอุดมศึกษาต่างประเทศไม่ต่ำกว่า 3 ปี และ 4) เป็นผู้มีความรู้ด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา รวม 6 ท่าน และนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบประเมินการปฏิรูป การศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของ โลกตามการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทั้งหมด ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต พบว่า มีความตรงเชิงเนื้อหาสูง พิจารณาจาก ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.71-1.00 และมีค่าความเที่ยงสูงโดยมีค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.80– 0.91

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แยกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินด้วยค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลง ประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยการวิเคราะห์ถดถอย
- 3) การวิเคราะห์การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคม อาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยพิจารณาจาก การเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ช่องว่าง (Gap) ที่ต้องการพัฒนา ด้วยการวิเคราะห์ห้วงกรอบข้อมูล (Data Envelopment Analysis)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุป ความเหมือนและความต่างตามประเด็นในการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์กรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก จากการสังเคราะห์เอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้เสียและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่า กรอบตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญและมีความเหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกที่คัดสรรประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) *ด้านความเป็นสากล* เนื่องจากการที่จะรองรับประชาคมอาเซียนจะต้องมีความเป็นสากลทั้งในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือทางวิชาการ ตลอดจนด้านการบริหารจัดการเพื่อเตรียมพร้อมรับการก้าวสู่สากลมากยิ่งขึ้น 2) *ด้านคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา* คือ จะต้องมีการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพของผู้บริหาร คุณภาพของอาจารย์ คุณภาพของนักศึกษา และคุณภาพของงานวิจัย 3) *ด้านโอกาสทางการศึกษา* คือ จะต้องให้ประชาชนมีโอกาสมเท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาได้อย่างถูกต้อง 4) *ด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษา* อาจจะต้องมีการร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น ความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม ความร่วมมือกับชุมชน ความร่วมมือระหว่างสถาบันทางวิชาการ ความร่วมมือกับชุมชน ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสีย และความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อทำให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย 5) *ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา* ควรจะต้องบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านหลักสูตร และด้านการบริหารจัดการ 6) *ด้านการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน* ควรพิจารณาถึงการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสากลอย่างชัดเจน มีการประสานความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการบริหารงานวิชาการ มีแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านความเป็นสากลอย่างเป็นรูปธรรม มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นมาตรฐานสากล และมีการจัดระบบการรับนักศึกษาต่างชาติที่เป็นระบบ สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และเครื่องมือวัดตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม (Appropriateness) และมีความเป็นไปได้ (Feasibility) ซึ่งเป็นไปตามบริบท (Context) ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย และสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก โดยผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของการปรับการใช้ภาษาของตัวบ่งชี้บางตัว ส่วนเรื่องของความเป็นประโยชน์ (Utility) ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าชุดตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพต่อไปได้จริง ส่วนผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบประเมินการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อ

ตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกตามการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต พบว่า มีความตรงเชิงเนื้อหาสูงพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญโดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.71-1.00 และมีค่าความเที่ยงสูงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาอยู่ระหว่าง 0.8021-0.9172 และผู้วิจัยตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย พบว่า มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.59-4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.98) โดยตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษามีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ด้านความเป็นสากลและตัวบ่งชี้ด้านการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) พบว่า ค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.70-4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.18-0.93) โดยตัวบ่งชี้ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษามีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา และตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษา สำหรับด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) พบว่า ค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.65-4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.92) โดยตัวบ่งชี้ด้านความเป็นสากลมีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษาและตัวบ่งชี้ด้านความเป็นสากล

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกด้วยการวิเคราะห์ห่วงรอบข้อมูล พบว่า ร้อยละของตัวบ่งชี้ที่ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อปรับปรุงการปฏิรูปการศึกษาสามารถจำแนกตามสถาบันการศึกษาได้เป็น 3 กลุ่ม ดังตารางที่ 1

2.1 กลุ่มสถาบันการศึกษา U6, U9, U10, U16 และ U20 ที่ต้องปรับเปลี่ยนผลผลิตคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา ร้อยละ 56.89, 42.87, 54.31, 39.04 และ 34.11 ตามลำดับ ปรับเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 47.03, 32.91, 46.92, 34.74 และ 32.67 ตามลำดับ ปรับเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา ร้อยละ 34.16, 43.12, 30.73, 40.18 และ 29.03 ตามลำดับ ปรับเพิ่มความเป็นสากล ร้อยละ 67.44, 65.38, 64.32, 60.43 และ 57.02 ตามลำดับ ปรับการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน ร้อยละ 27.91, 28.18, 30.21, 14.86 และ 19.28 ตามลำดับ และปรับเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ร้อยละ 17.83, 9.36, 10.87, 9.07 และ 10.34 ตามลำดับ

2.2 กลุ่มสถาบันการศึกษา U1 U4 และ U14 ที่ต้องปรับเปลี่ยนผลผลิตคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา ร้อยละ 34.29, 38.95 และ 32.92 ตามลำดับ ปรับเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 28.17, 39.02 และ 20.21 ตามลำดับ ปรับเพิ่มความเป็นสากล ร้อยละ 51.97, 60.94 และ 43.12 ตามลำดับ

ปรับการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน ร้อยละ 19.08, 23.83 และ 10.44 ตามลำดับ และ
 ปรับเพิ่มการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ร้อยละ 9.03 ,11.84 และ 8.74 ตามลำดับ

2.3 กลุ่มสถาบันการศึกษา U3 U7 และ U19 ที่ต้องปรับเพิ่มผลผลิตคุณภาพการศึกษาและ
 สถานศึกษา ร้อยละ 28.92, 18.94 และ 29.93 ตามลำดับ ปรับเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 18.18,
 9.67 และ 17.89 ตามลำดับ ปรับเพิ่มความเป็นสากล ร้อยละ 15.07, 8.19 และ 15.82 ตามลำดับ และปรับ
 การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน ร้อยละ 10.92, 7.64 และ 10.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและ
 แนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก

สถาบัน การศึกษา	ร้อยละของผลผลิตที่ต้องปรับเพิ่ม					
	QUA	OPP	EFF	UNI	DEM	PAR
กลุ่มที่ 1 ปรับเพิ่ม QUA OPP EFF UNI DEM PAR						
U6	56.89	47.03	34.16	67.44	27.91	17.83
U9	42.87	32.91	43.12	65.38	28.18	9.36
U10	54.31	46.92	30.73	64.32	30.21	10.87
U16	39.04	34.74	40.18	60.43	14.86	9.07
U20	34.11	32.67	29.03	57.02	19.28	10.34
กลุ่มที่ 2 ปรับเพิ่ม QUA OPP UNI DEM PAR						
U1	34.29	28.17		51.97	19.08	9.03
U4	38.95	39.02		60.94	23.83	11.84
U14	32.92	20.21		43.12	10.44	8.74
กลุ่มที่ 3 ปรับเพิ่ม QUA OPP UNI DEM						
U3	28.92	18.18		15.07	10.92	
U7	18.94	9.67		8.19	7.64	
U19	29.93	17.89		15.82	10.72	

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกด้วยการวิเคราะห์ถดถอย พบว่า ตัวแปรสาขาวิชาและวุฒิการศึกษาส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่รอง และสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง “แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก” ผู้วิจัยสรุปประเด็นอภิปรายผลการวิจัยรวม 3 หัวข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1. กรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก

ผลการสังเคราะห์กรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกจากการสังเคราะห์เอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศ จำนวน 88 ฉบับ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 57 คน จาก 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มอาจารย์ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และกลุ่มศิษย์เก่า และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน มาสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อให้ได้กรอบตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกที่คัดสรร และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่า องค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญและมีความเหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกที่คัดสรร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ด้านความเป็นสากล เนื่องจากการที่จะรองรับประชาคมอาเซียนจะต้องมีความเป็นสากลทั้งในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือทางวิชาการ ตลอดจนด้านการบริหารจัดการเพื่อเตรียมพร้อมรับการก้าวสู่สากลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Higher Education Commission (2010); Banphapong (2007); Inzai (2006); Puriparinya; (2007); Sporn (1999) และ Hugh Lauder (2011) 2) ด้านคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา คือ จะต้องมีการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพของผู้บริหาร คุณภาพของอาจารย์ คุณภาพของนักศึกษา และคุณภาพของงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Konkanchana (2004); Worasan (2007); Jitsaman (2011); Yinmei & Peterson (2007); Shanahan & Gerber (2004); Becket & Brookes (2006) และ Quacquarelli Symonds Limited (2012) 3) ด้านโอกาสทางการศึกษา คือ จะต้องให้ประชาชนมีโอกาส

เท่าเทียมกันในการได้รับโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับรู้ถึงสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Brunori, Peragine & Serlenga (2012) และ Teamyuan (2005) 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษา อาจจะต้องมีการร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น ความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม ความร่วมมือกับชุมชน ความร่วมมือระหว่างสถาบันทางวิชาการ ความร่วมมือกับชุมชน ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้เสีย และความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wiratchai & Sunalai (2004) 5) ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา ควรจะต้องบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพทั้งในปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านหลักสูตร และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Lauder (2011); Dommeyer, Baum, Hanna & Chapman (2004), Berger & Kostal (2002) และ Teamyuan (2005) 6) ด้านการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน ควรพิจารณาถึงการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสากลอย่างชัดเจน มีการประสานความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการบริหารงานวิชาการ มีแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านความเป็นสากลอย่างเป็นรูปธรรม มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นมาตรฐานสากล และมีการจัดระบบการรับนักศึกษาต่างชาติที่เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Tsai (2010); Mead (1996) และ Banphapong (2007)

ผลการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน พบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม (Appropriateness) และความเป็นไปได้ (Feasibility) ซึ่งเป็นไปตามบริบท (Context) ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย และสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก โดยผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของการปรับการใช้ภาษาของตัวบ่งชี้บางตัว ส่วนเรื่องของความเป็นประโยชน์ (Utility) ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ชุดตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพต่อไปได้จริง ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียความเหมาะสม (Appropriateness) พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.59-4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.98) โดยตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษามีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ด้านความเป็นสากลและตัวบ่งชี้ด้านการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) พบว่า ค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.70-4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.18-0.93) โดยตัวบ่งชี้ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษามี

ความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา และ ตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษา สำหรับด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) พบว่า ค่าเฉลี่ยความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.65-4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.21-0.92) โดยตัวบ่งชี้ด้านความเป็นสากลมีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ตัวบ่งชี้ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา และตัวบ่งชี้ด้านความเป็นสากล ส่วนผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบประเมินการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกตามการประเมินของผู้มีส่วนได้เสีย ทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มศิษย์เก่า และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต พบว่า มีความตรงเชิงเนื้อหาสูง และมีค่าความเที่ยงสูง

2. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกจำแนกตามสถาบันการศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกจำแนกตามคณะของสถานศึกษา พบว่า สามารถจำแนกตามคณะได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องปรับเพิ่มคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา (QUA) โอกาสทางการศึกษา (OPP) ประสิทธิภาพทางการศึกษา (EFF) ความเป็นสากล (UNI) การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน (DEM) และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (PAR) จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ U6, U9, U10, U16 และ U20 2) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องปรับเพิ่มคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา (QUA) โอกาสทางการศึกษา (OPP) ความเป็นสากล (UNI) การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน (DEM) และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (PAR) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ U1, U4 และ U14 และ 3) กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องปรับเพิ่มคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา (QUA) โอกาสทางการศึกษา (OPP) ความเป็นสากล (UNI) และด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (PAR) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ U3, U7 และ U19 โดยในภาพรวมจะต้องปรับเพิ่มด้านความเป็นสากลมากที่สุด (ร้อยละ 8.19 - 67.44) รองลงมา คือ ปรับเพิ่มด้านคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา (ร้อยละ 18.94 - 56.89) ด้านโอกาสทางการศึกษา (ร้อยละ 9.67 - 47.03) ด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา (ร้อยละ 29.03 - 56.89) ด้านการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน (ร้อยละ 7.64 - 30.21) และด้านการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (ร้อยละ 8.74 - 17.83) ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Higher Education Commission (2010); Puriparinya (2007) และ Wachirapunya (2012) ที่อธิบายว่า การที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจะพัฒนาตามแนวการปฏิรูปการศึกษาและดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกได้นั้น จะต้องพิจารณาปัจจัยหลักให้รอบด้านทั้งในเรื่องของคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา โอกาสทางการศึกษา ประสิทธิภาพทางการศึกษา ความเป็นสากล การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ตลอดจนอาจจะต้องมีการพิจารณาถึงการวางกลยุทธ์ของแต่ละสถานศึกษาเองเพื่อการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลก

จากการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลต่อการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลก ได้แก่ สาขาวิชา ประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษา และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ตัวแปรสาขาวิชา วุฒิการศึกษา และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรประสบการณ์ในการสอนไม่แตกต่างกัน โดยตัวแปรสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาวิทยาศาสตร์จะมีคะแนนการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกสูงกว่าสาขาสังคมศาสตร์ สำหรับวุฒิการศึกษา พบว่า อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโท และอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอกจากคะแนนการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกสูงกว่าวุฒิปริญญาตรี ดังนั้นผู้บริหารควรมีนโยบายในการพัฒนาด้านการศึกษาของอาจารย์ให้เป็นระดับปริญญาเอกเพิ่มขึ้น ส่วนตัวแปรความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารที่มีคะแนนความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมากกว่า 4.00 คะแนน จะมีการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกสูงกว่าผู้บริหารที่มีคะแนนความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2.50-4.00 คะแนน และน้อยกว่า 2.50 คะแนน ตามลำดับ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ดูแลและควบคุมการบริหารงานจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ซึ่งหากผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการมากจะส่งผลให้หลักสูตรที่บริหารจัดการมีคุณภาพตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Konkanchana (2004); Puriparinya (2007) และ Worasan (2007) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพว่าต้องเป็นผลมาจากความเป็นผู้นำระดับมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับ Bush (2008) และ Saiti (2012) ว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพนั้นผู้บริหารองค์กรทางการศึกษาที่มีความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สถานศึกษานั้นๆ พัฒนาไปตามแนวการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลกได้อย่างประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการสังเคราะห์กรอบแนวทางและตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลก จากการสังเคราะห์เอกสารร่วมกับการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทำให้ได้กรอบแนวทางและชุดของตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. จากการวิเคราะห์ทางกรอบข้อมูลจำแนกตามคณะของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมของการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกควรปรับเปลี่ยนผลผลิต คือ คุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา โอกาสทางการศึกษา ประสิทธิภาพทางการศึกษา ความเป็นสากล การผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ดังนั้นทางผู้บริหารคณะควรให้นโยบายส่วนที่เป็นกระบวนการ (Process) ในการปรับเปลี่ยนผลผลิตดังกล่าวของสถานศึกษา

3. จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษารอบทศวรรษที่สองและสอดคล้องกับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มความต้องการของโลก พบว่า ตัวแปรภูมิการศึกษาของอาจารย์และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรมีนโยบายในการพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการของผู้บริหาร ทั้งนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเป็นผู้นำโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการของผู้บริหารรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการวางแผนงานวิชาการมีค่าต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาการวางแผนงานวิชาการให้มากยิ่งขึ้น ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของคณะ ตลอดจนดูแลและควบคุมการปฏิบัติงานวิชาการของคณะให้เป็นไปตามกำหนดการ ตลอดจนทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรเข้ามากำกับติดตามต่อการบริหารจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับข้อตกลงประชาคมอาเซียนและแนวโน้มการศึกษาระดับอุดมศึกษาของโลกต่อไป

Reference

- Banphapong, C. (2007). *The Synthesis of Research Results on Quality Assurance in Education: Content Analysis & Meta Analysis*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Becket, N. & Brookes, M. (2006). Evaluating Quality Management in University Departments. *Quality Assurance in Education*, 14 (2), 123.
- Berger M. C. & Kostal T. (2002). Financial Resources, Regulation, and Enrollment in US Public Higher Education. *Economics of Education Review*, 21(2), 101-110.
- Brunori, P., Peragine, V. & Serlenga, L. (2012). Fairness in Education: The Italian University before and after the Reform. *Economics of Education Review*, 31(5), 764-777.
- Bush, T. (2008). Leadership Development and School Improvement: Contemporary Issues in Leadership Development. *Educational Review*, 61 (2), 375-389.
- Dommeyer, C., Baum, P., Hanna, R. & Chapman, K. (2004). Gathering Faculty Teaching Evaluations by In-class and Online Surveys: their Effects on Response Rates and Evaluations. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 29(5), 611-23.
- Higher Education Commission. (2010). *Higher Education Strategies toward ASEAN Community Agreement in 2015*. Bangkok: Bangkok Block Ltd. (in Thai)
- Konkanchana, S. (2004). *A Development of Quality Indicators for Public University*. (Doctoral's dissertation). Srinakarinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Jitsaman, S. (2011). *Increasing Research Strategies Corresponding to World Trend*. Retrieved November 18, 2012, from <http://www.nstda.or.th/nstda-knowledge/1420-research-strategy>. (in Thai)
- Inzai, Y. (2006). *An Analysis of Factors Affecting Quality Assurance of Computer and Information Technology Program According to Administrators' and Instructors' Opinions*. (Master' thesis). Faculty of Industrial Education and Technology.
- Lauder, H. (2011). Education Economic Globalisation and National Qualifications Frameworks. *Journal of Education and Work*. 24(3), 213-221.

- Mead, N.R. (1996). *Industry-university Partnerships: the Wave of the Future?*. Australian Software Engineering Conference, IEEE Computer Society, Melbourne, Australia. Retrieved June 4, 2012, from <http://csdl.computer.org/aswec/1996/7635/76350141abs.htm>.
- Mulder, H. (2004). *The Intel Research Network: an Innovative Model of Industry-university Collaboration*. Computing Research Association (CRA). Retrieved June 4, 2012, from <http://www.cra.org/CRA/articles/nov02/mulder.html>.
- Nofstinger, J.B. (2002). *Facilitating Economic Development through Strategic Alliances*. In Dotolo, L.G. and Nofstinger, J.B. (Eds.). *Leveraging Resources Through Partnerships. New Directions for Higher Education*. No.120. San Francisco: Jossey-Bass.
- Puriparinya, K. (2007). *Proposed Strategies to Promote Thai Higher Education Institutions toward World Class Universities*. (Doctoral's dissertation). Chulalongkorn University, Bangkok. (in Thai)
- Quacquarelli Symonds Limited. (2012). *QS World University Rankings*. Retrieved November 18, 2012, from <http://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2012>.
- Saiti, A. (2012). An Analysis of Three Key Features of the Greek Education System. *Quality Assurance in Education*, 20(2), 110 – 138.
- Shanahan, P. & Gerber, R. (2004). Quality in University Student Administration: Stakeholder Conceptions. *Quality Assurance in Education*, 12(4), 166 – 174.
- Sporn, B. (1999). *Adaptive University Structures: An Analysis of Adaptation to Socioeconomic Environments of US and European Universities*. Higher Education Policy. Series 54. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Teamyuan, T. (2005). *A Development of an Effective Instructional Model for Bachelor's Degree Program in Higher Education Institutes under the Jurisdiction of Fine Arts Department*. (Doctoral's dissertation). Srinakarinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Tsai. (2010). Returns to Overeducation: A Longitudinal Analysis of the U.S. Labor Market. *Economics of Education Review*, 29, 606–617.

- Wachirapunyapong, R. (2012). Structural Model of Knowledge and Learning Organization to Quality Assurance of Higher Education Institution. *SDU Research Journal Humanities and Social Sciences*, 9(3), 67-80. (in Thai)
- Wiratchai, N. & Sunalai, S. (2004). *Higher Education Quality in University and Industry Collaboration*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Worasan, N. (2007). *The Opinions of Students on Quality of Educational Management at Bachelor's Degree Level*. (Doctoral's dissertation). Srinakarinwirot University, Bangkok. (in Thai)
- Yinmei, W. M. & Peterson, W. (2007). A Case Study of a Merger in Chinese Higher Education: The Motives, Processes, and Outcomes. *International Journal of Educational Development*, 27(6), 683–696.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

149/9 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: atrunghapa@yahoo.com

